

Sygdomsopfattelse af helvedesild og holdninger til zoster vaccination blandt 50-65-årige danskere

Gitte Lee Mortensen

ORIGINALARTIKEL

AnthroConsult

INTRODUKTION

Helvedesild, herpes zoster (HZ) og dens mest almindelige komplikation, post-herpetisk neuralgi (PHN), er hyppige blandt personer over 50 år. Livstidsrisikoen for HZ er 25%, men den stiger til 50% hos personer over 85 år. Risikoen for at udvikle PHN stiger også med alderen og udgør 10-20% hos HZ-patienter over 50 år. Helvedesild skyldes en reaktivering af latent varicella-zoster-virus, som typisk skyldes en aldersrelateret svækkelse af cellulær immunitet. HZ er mere udbredt blandt kvinder end mænd og også mere udbredt hos immunsupprimerede personer.

Kvantitative studier har vist, at helvedesild ned sætter patienters livskvalitet betragteligt. En vaccine, som kan reducere HZ-relateret incidens og morbiditet, blev godkendt i 2006 og påtænkes markedsført i Danmark fra 2013. Dette kvalitative studie sigtede på at undersøge, hvordan folks holdninger til zoster vaccination er relateret til deres sygdomsopfattelse af HZ.

MATERIALE OG METODER

Undersøgelsen er baseret på tre kvalitative fokusgruppeinterview med 22 henholdsvis patienter, pårørende og mennesker uden personlig erfaring med HZ. Der blev anvendt semistrukturerede spørgeguidere formuleret på basis af et forudgående litteraturstudie. Data blev analyseret ud fra en medicinsk antropologisk tilgang.

RESULTATER

Studiet bekræfter, at HZ har betydelig negativ effekt på patienters fysiske, psykiske, sociale og arbejdsrela-

terede livskvalitet. Afhængigt af relationen til patienten kan sygdommen også påvirke pårørendes hverdag betragteligt. Alligevel undervurderer folk uden erfaring med sygdommen både dens udbredelse og livskvalitetseffekter. Uvidenhed om helvedesild fører ofte til forsinket behandling og kan medføre et lavt optag af zoster vaccination.

Deltagernes holdninger til zoster vaccination var desuden påvirket af deres syn på vaccination generelt. Mens de fleste anså børne- og rejsevaccination for at være en næsten obligatorisk selvfølge, betragtede mange de antageligt mere valgfri voksenvaccinationer med skepsis. Behovet var stort for information om sygdom og vaccine for at kunne træffe et individuelt valg. Studiet viste, at anbefalinger om voksenvaccination til en given målgruppe er et vigtigt beslutningsgrundlag, men ikke ensbetydende med, at folk i målgruppen føler, at de er i personlig risiko. Patienter og pårørende i dette studie så positivt på zoster vaccination, mens de uden personlige erfaringer med HZ havde ringe viden om sygdommen og aldrig havde frygtet at få den.

KONKLUSION

Folks holdninger til zoster vaccination knytter an til deres opfattelse af HZ og syn på vaccination generelt. For at deltagerne i dette studie kunne træffe et valg om vaccination, krævedes grundig information, individuel risikovurdering og anbefaling fra egen læge. Omend menneskers sundhedsadfærd ikke altid er biomedicinsk rationel, determineres den ikke desto mindre af deres subjektive opfattelser af sygdom, behandling og forebyggelse.

DANISH MEDICAL JOURNAL: Dette er et resume af en originalartikel publiceret på www.danmedbul.dk som Dan Med Bul 2011;58(12):A4345

Acute herpes zoster is common in persons above 50 years old. Its most common complication, post-herpetic neuralgia, affects 10-20% of patients in this age group.

